

Kaszuby i Bory Tucholskie

Bezdroża

ERGO
HESTIA®

Autorzy przewodnika: Malwina Flaczyńska, Artur Flaczyński

Aktualizacja: Anna Dziadkowiec

Redaktor prowadzący: Paweł Sondej

Redakcja: Anna Pałczyńska

Korekta: Iwona Szopa

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Opracowanie kartograficzne: Magdalena Kroczak

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji. Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <https://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<https://bezdroza.pl/user/opinie/bekas3>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie III

ISBN: 978-83-289-0212-1

Copyright © Helion S.A., 2023

Kup książkę

Poleć książkę

Oceń książkę

Księgarnia
internetowa

Lubię to!
Nasza społeczność

travelbook

Kaszuby i Bory Tucholskie

Bezdroza

Spis treści

Atrakcje Kaszub 6

Informacje praktyczne 12

Przed wyjazdem 14

Wybór czasu podróży 14

Dojazd 15

Na miejscu 16

Noclegi i wyżywienie 16

Kaszuby z dziećmi 17

Pamiętki 18

Informacje A-Z 20

Informacje krajoznawcze 24

Krajoznawcze ABC 26

Charakterystyka geograficzna 26

Przyroda 29

Spółeczeństwo 31

Kaszubskie tradycje 31

➤ **Kalendarium historyczne 32**

Język kaszubski 36

Kuchnia 38

➤ **Wydarzenia kulturalne 40**

Szwajcaria Kaszubska 44

Kartuzy 48

Sierakowice 56

Wokół Jezior Raduńskich 60

Żukowo 72

Gmina Kolbudy 78

Przywidz 81

➤ **Szwajcaria Kaszubska z dziećmi 82**

Norda 88

Wejherowo 92

Wokół Jeziora Żarnowieckiego 102

Puck 110

➤ **Norda z dziećmi 116**

Władysławowo 120

Lębork i okolice 134

Lębork 137

Bytów i okolice 150

Bytów 154

Na południe od Bytowa 157

Dolina Stupi 162

Kościerzyna i okolice 172

Kościerzyna 175

Na zachód od Kościerzyny 181

Na wschód od Kościerzyny 182

Wdzydzki Park Krajobrazowy 184

Wokół kaszubskiego morza 188

Bory Tucholskie 194

Chojnice 198

Park Narodowy Bory Tucholskie 206

➤ **Kajakiem przez**

Bory Tucholskie 214

Wokół Zaborskiego Parku Narodowego 218

Czersk 223

Tuchola 229

Człuchów 231

Indeks 236

Szwajcaria Kaszubska z dziećmi

Wyjazd z dzieckiem do Szwajcarii Kaszubskiej to świetny pomysł na wspólne spędzenie czasu. Warto odwiedzić okolice Mirachowa, gdzie z rozległym kompleksem leśnym, idealnym na rodzinne wycieczki piesze i rowerowe, sąsiadują trzy interesujące parki rozrywki: Kaszubski Park Miniatur, Kaszubski Park Gigantów i Kaszubski Gracik. Można tu podziwiać makiety słynnych budowli z całego świata (jak Statua Wolności i londyński Big Ben), stanąć oko w oko z ogromną biedronką i innymi owadami, a także przyjrzeć się początkom motoryzacji.

Rodzinne atrakcje oferuje również region Sieraków – w nieodległym Puzdrowie znajduje się niewielki, ale ciekawy Park Praw Natury – ogólnodostępny „naukowy plac zabaw”, gdzie można podczas zabawy poznać prawa fizyki, a w pobliskim Tuchlinie – prywatny ogród zoologiczny, w którym wprawdzie nie spotkamy lwa ani stonia, lecz można nakarmić nektarem kolorową papugę, dotknąć egzotycznego węża, obserwować barwne ryby czy obejrzeć film przyrodniczy w kinie 3D.

Miejscem szczególnie popularnym wśród rodzin z dziećmi są okolice Szymbarku i Ostrzyc. Komu nie wystarczy możliwość wypoczynku nad jeziorem i wędrowek po okolicznych wzgórzach z najwyższą w regionie Wieżycą na czele, może wybrać się w rejs statkiem „Stolem” lub na przejażdżkę wozem, poszaleć w parku linowym, a także zwiedzić minizoo w ośrodku „U Stołëma” lub też obejrzeć imponującą kolekcję kaktusów w nowej siedzibie Cactusarium Ostrzyce. Przyszli sportowcy mogą też zapoznać się z podstawami gry w golfa i spróbować swoich sił na minipolu golfowym w Zgorzałem.

Kup książkę

Poleć książkę

Natomiast w samym Szymbarku najważniejszą atrakcją dla dzieci jest Centrum Edukacji i Promocji Regionu z Domem do Góry Nogami, najdłuższą deską świata, niewielkim skansenem i parkiem linowym.

Latem na stokach Wieżycy starsze dzieci i nastolatki mogą poszukać wrażeń podczas zorbingu (turlanie się w wielkiej kuli) lub mountainboardingu (zjazdów na desce o pompowanych kołach), natomiast zimą działają tu dwa ośrodki narciarskie: Wieżyca-Koszałkowo i Wieżyca-Kotlinka.

Szwajcaria Kaszubska to również sporo interesujących muzeów, których wiele może być bardzo ciekawych dla dzieci. Małych wielbicieli motoryzacji powinna uszczęśliwić wizyta w Muzeum Volkswagena w Pępowie, gdzie można podziwiać kolekcję zabytkowych samochodów oraz wystawę miniaturowych pojazdów z różnych epok. Zainteresowanych techniką zaciekawi również jeszcze jeden obiekt w pobliżu – Muzeum Pożarnictwa w Przdokowie, gdzie można pomarzyć o staniu się strażakiem, jak mały Wojtek ze szkolnej czytanki czy też dzielny pies Marshall z Psiego patrolu.

Dzieci uwielbiają poznawać życie wsi, wiedzieć, jak działały rozmaite urzędy i jak radzono sobie z domowymi obowiązkami w czasach, gdy ich dziadkowie czy pradziadkowie byli mali – taką możliwość oferują liczne prywatne muzea, skanseny i izby regionalne. Te kameralne placówki pozwalają na zwiedzanie bez tłoku i w towarzystwie przewodnika, który wszystko potrafi objaśnić, a nawet pozwala małym rączkom dotykać eksponatów – dzięki temu rodzinna wycieczka staje się prawdziwą przygodą i świetną lekcją historii. Prowadzone przez prawdziwych pasjonatów ekspozycje znajdziemy na całym Kaszubach, a do szczególnie interesujących zalicza się Muzeum Kaszubska Zagroda „Bielińskowo”.

Jedną z najciekawszych rodzinnych atrakcji regionu jest położony nieco na uboczu turystycznych szlaków Park Labiryntów w okolicy Blizin. Zmieniający się co roku główny labirynt wytyczony w polu kukurydzy oraz liczne mniejsze labirynty to prawdziwe wyzwania dla całych rodzin. Wymagają nie tylko dobrej orientacji w terenie, lecz także spostrzegawczości i umiejętności współpracy. Wizyta w parku będzie świetną przygodą dla dzieci w każdym wieku i okazją do zacieśnienia rodzinnych więzi.

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Kościierzyna i okolice

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Kościerzyna

Wśród jezior Pojezierza Kaszubskiego położona jest Kościerzyna (kaszub. *Kòścërzna*), niewielkie miasto zamieszkałe przez ponad 20 tys. osób. W porównaniu do wielu innych kaszubskich miasteczek Kościerzynę szczęśliwie ominęły poważne zniszczenia w czasie II wojny światowej, dlatego warto tu przyjechać, aby wczuć się w prawdziwie kaszubską atmosferę.

Warto zobaczyć

Rynek

W przeciwieństwie do wielu innych kaszubskich miast kościerski rynek zachował swoje przedwojenne oblicze. Przetrwiała zwarta zabudowa z XIX w. (wcześniejsze domy zostały zniszczone podczas licznych pożarów). Najstarszym i zarazem najpiękniejszym budynkiem przy rynku jest dwukondygnacyjny ratusz z 1843 r.

▲ Stolemek Akordiusz

Dziś kamienica z charakterystycznym zegarem jest siedzibą Muzeum Ziemi Kościerskiej oraz Muzeum Akordeonu.

WAŻNE DATY

XIII w. – Pierwsza wzmianka o Kościerzynie – Mściwoj II daruje wieś o nazwie Costerina książnicze Gertrudzie
1398 r. – Prawa miejskie nadane przez Krzyżaków na prawie chełmińskim
1466 r. – Po wojnie trzynastoletniej Kościerzyna wraca do Polski i staje się siedzibą starostów
XV w. – Początki browarnictwa w Kościerzynie
XVII w. – Liczne wojny i pożary oraz epidemia dziesiątkują miasto
1818 r. – Kościerzyna siedzibą powiatu
1843 r. – Powstaje gmach ratusza kościerskiego
1908 r. – Dr Aleksander Majkowski zakłada czasopismo „Gryf”
1920 r. – Kościerzyna w granicach Polski

Ekspozycja **Muzeum Ziemi Kościerskiej** składa się z czterech wystaw statych. Najstarsza jest poświęcona historii i kulturze kaszubskiej. Można tu zobaczyć m.in. znaleziska archeologiczne, makietę XIX-wiecznej Kościerzyny oraz pokój Franciszka Śędzickiego, kaszubskiego poety i dziennikarza, w którym uwagę zwraca igłowa maszyna do pisania z początku XX w. Niezwykłość urządzenia polega na tym, że wyboru właściwej litery dokonywała się specjalnym rysikiem. Dział etnograficzny prezentuje wyroby rękodzielnicze, bogato zdobione wzorami kaszubskimi. Szczególnie pięknie wyglądają one na meblach, na oryginalnej ceramice z chmieleńskiej manufaktury Neclów i jako hafty na obrusach i serwetach. W piwnicach muzeum otwarto ekspozycję poświęconą Towarzystwu Młodokaszubów, którego

Kup książkę

Poleć książkę

działalność przyczyniła się do ochrony kultury i języka Kaszubów. Czołową postacią ruchu był jego pomysłodawca Aleksander Majkowski – lekarz, pisarz, założyciel Domu Kaszubskiego i czytelnia ludowych.

Najnowsza ekspozycja została otwarta wiosną 2018 r. Prezentuje historię miasta poprzez dzieje słynnych mieszkańców regionu – od Józefa Wybickiego, autora polskiego hymnu, po arcybiskupa Henryka Muszyńskiego, prymasa Polski w latach 2009–10.

Częścią Muzeum Ziemi Kościerskiej jest **Muzeum Akordeonu**, pierwsze w Polsce poświęcone temu instrumentowi. Prezentowana kolekcja liczy ponad 120 eksponatów z całego świata. W Kościerzynie odbywają się ponadto cykliczne spotkania akordeonistów. W 2013 r. w mieście został ustanowiony rekord jednoczesnej gry na tym instrumencie – w wydarzeniu wzięto udział 281 muzyków. Aktualny rekord osiągnięto podczas Dnia Jedności Kaszub w Bojnie w 2016 r. Grało wówczas 371 akordeonistów, którzy wykonali utwory *Kowal*, *Na Kaszebach* oraz *Hymn Kaszubski* Feliksa Nowowiejskiego. Muzykami dyrygował Paweł Nowak, pomysłodawca powstania muzeum i kolekcjoner, który zasilił je swoją kolekcją.

Przed dawnym ratuszem od kilku lat stoi fontanna podświetlana wieloma kolorami i zasilana wodą z 23 dysz. Złośliwi twierdzą, że to nawiązanie do przeszłości miasta – do XIX w. na środku rynku była sadzawka, która służyła do pojenia bydła. Dziś fontanna jest miejscem spotkań kościerzan, którzy lubią przysiadawać dookoła atrakcji na ławeczkach. Jedna z nich jest zajęta na stałe. Siedzi na niej oparty o stos książek Remus – główny bohater powieści *Żecé i przigodé Remusa* (*Życie i przygody Remusa*), uznanej za największą epopeję kaszubską.

Muzeum Ziemi Kościerskiej

- Rynek 9
- www.muzeumziemikoscierskiej.com.pl;
- www.muzeumakordeonu.com.pl
- tel.: 58 6800488

- V–VIII pn. 10.00–16.00, wt.–sb. 10.00–18.00, nd. 12.00–18.00, IX pn.–pt. 8.00–16.00, sb. 10.00–18.00, nd. 12.00–18.00, X–IV pn.–pt. 8.00–16.00
- 10 zł, ulgowy 8 zł; bilet łączony z Muzeum Kolejnictwa 24 zł, ulgowy 22 zł

Stary Browar

Ważnym obiektem łączącym dawne dzieje miasta z nowoczesnością jest Stary Browar, który dziś pełni wiele funkcji komercyjnych – mieści hotel, centrum handlowe i restaurację z warzelnią piwa (nowy browar powstał w 2015 r. poza miastem). W kościerskim browarze piwo powstaje od 300 lat, ale większość obiektów pochodzi z 1856 r. Zachowała się oryginalna studnia (obecnie woda używana do produkcji piwa pochodzi z innego ujęcia, lecz z tej samej żyły wodnej)

▼ Rynek w Kościerzynie

CIEKAWOSTKA

Remus i stolemki

Trzytomowa powieść Aleksandra Majkowskiego *Życie i przygody Remusa* jest uważana za najwybitniejsze dzieło literatury kaszubskiej. Tytułowy Remus to chłopiec, który od małego chłonie miejscowe legendy i baśnie, a po dorosięciu wyrusza na wędrowkę po pełnych magii Kaszubach. Remus jest poszukiwaczem ludzi, którzy pomimo pruskiego panowania nie stracili dumy i godności. W jego misji przeszkadzają mu trzy upiory: Strach, Trud i Niewarto, ale jego największym wrogiem jest Smętek – diabeł, który upodobał sobie gnębienie Kaszubów.

Remus to nie jedyny pomnik w mieście. Wrocław ma swoje krasnoludki, Kościerzyna – stolemki. W 2018 r. sześć pierwszych stolemów, czyli kaszubskich olbrzymów-sięaczy, stanęło na kościernym Starym Mieście. Przed samym muzeum stoi Akordiusz, który wygląda, jakby właśnie wyszedł z muzeum z akordeonem i grał tradycyjną melodię kaszubską. Spacerując uliczkami wokół rynku, warto szukać kolejnych figurek stolemów. To Piekórz i Antatek Bambarętko. Ten ostatni stoi oczywiście przed Starym Browarem. Siódma, najmłodsza figurka to Mëmka. Matka kościerskich stolemów stanęła przy zamku starościńskim.

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Kup książkę

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Kaszuby i Bory Tucholskie

Te północne regiony Polski zdecydowanie zasługują na bliższe poznanie. Miłośnicy przyrody znajdą tu rozległe lasy, mokradła i czyste jeziora, amatorzy turystyki aktywnej – setki kilometrów szlaków pieszych, kajakowych, rowerowych oraz konnych, a rodziny z dziećmi – wspaniałe plenery i dużo atrakcji dla najmłodszych. Wielbicieli historii zainteresują wiekowe kurhany, pozostałości grodzisk oraz ciekawe zabytki, a także wciąż żywy folklor. Na smakoszy czekają zaś potrawy regionalne, nieznanne w innych zakątkach Polski. Każdy, kto ceni piękne krajobrazy i ciszę, znajdzie tu coś dla siebie.

ebook dostępny na:

ebookpoint

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

 Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-289-0212-1

9 788328 902121

Cena 39,90 zł